

و هر یک مسلمان را کثنت به سهواً باید دیه بدهد به فامیل آن و یک غلام را آزاد کند و برای کسی که میسر نبود و دومه پیاپی روزه کیرد و توبه کند به

خداوند (ج) (ششم سوره المائده)

## وضعیت حقوقی شرکت های سهامی

مردم، سازمانها و موسسات فراهم نمایند. بی شک جمع آوری پس اندازهای کوچک مردم و سرمایه گذاری با آنها در واحد های تولیدی،

تجارت، سرمایه گذاران و مردم روبرو شده موجب توسعه اقتصادی کشور و است. شرکت های سهامی در واقع شکل کاهش تورم و در نهایت موجب حقوقی شرکت های بزرگ صنعتی و ایجاد اشتغال و بهبود سطح زندگی تجارتی است. در بسیاری از کشورها، عموم مردم جامعه می گردد. دولت ه شرکت هایی از قبیل بیمه، حمل و نقل، نیز به اهمیت موجودیت این شرکتها استخراج معادن، صنایع شیمیایی و و فعالیت آنها در بهبود وضعیت الکترونیکی، بانک ها و غیره، شرکت اقتصادی کشور توجه داشته و با وضع سهامی است. این شرکت های عظیم نیاز قوانین و مقررات مناسب برای سرمایه به سرمایه های عظیم دارند و می توانند گذاری و تجارت، ایجاد زمینه ... ادامه با صدور اوراق بهادار، مثل ورقه سهام، درص ۳ سرمایه های لازم را از پس اندازهای

ها بصورت شراکتی انجام می گرفت. در قرون اخیر با گسترش فعالیت های صنعتی و تجارتی، مباحث مربوط به حقوق شرکت ها تحولات بیشتری یافت و بصورت گسترده و پیچیده تری مطرح گردید. شرکتهای مختلف تجارتی از قبیل شرکت سهامی، شرکت محدود المسولیت، شرکت تضامنی و شرکت های مختلط بوجود آمدند که هر کدام دارای قواعد و قوانین مختص به خود هستند. از میان شرکتهای تجارتی مذکور، شرکت سهامی از شرکتهایی است که با استقبال خوبی از سوی

با شکل گیری جوامع مختلف و گسترش جمعیت انسانها، روابط مربوط به افراد و جوامع نیز روبه گسترش و فزونی نهاد. افزایش جمعیت باعث کمبود منابع مختلف مادی و افزایش تقاضاهای مادی در جوامع گردید. با فزونی جمعیت، کم کم زمینه های گسترش کار و پیشه ها با توجه به نیازهای جوامع بوجود آمد. بسیاری از کارها و پیشه ها فعالیت و سرمایه گذاری بیش از یک نفر را می طلبید و به این ترتیب بسیاری از فعالیت

## وزارت عدلیه استراتیژی ملی آگاهی حقوقی

### اهداف

اهداف وزارت عدلیه از تدوین استراتیژی ملی آگاهی حقوقی عبارتند از:  
۱- ارتقای سطح آگاهی حقوقی زنان، مردان و اطفال به منظور تواناسازی آنها جهت دسترسی به عدالت.  
۲- تقویت تیم آگاهی حقوقی که دارای دانش تخصصی بوده و قادر به ارائه آگاهی حقوقی باشد.  
۳- افزایش هماهنگی و همکاری مؤثر و مفید در زمین های آرائی آگاهی حقوقی با سایر ادارات و مؤسسات و افزایش هماهنگی و همکاری مؤثر و مفید در زمین های آرائی آگاهی حقوقی با سایر ادارات و مؤسسات ذیربط داخلی و خارجی. نتایج استراتیژیک متوقعه افزایش آگاهی حقوقی مردم به منظور دسترسی به عدالت و ارتقای ظرفیت گروه های آسیب پذیر جهت دستیابی به حقوق شان ایجاد هماهنگی میان کلیه ادارات و مؤسسات دولتی و غیر دولتی در رابطه به ارائه آگاهی عام آگاهی در مرکز و ولایات.

### نتایج متوقعه

کارمندان آگاهی عامه حقوقی وزارت عدلیه در مرکز و ولایات در جریان روزهای رسمی فعال بوده و توانایی ارائه آگاهی حقوقی را به افراد نیازمند و سایر افراد جامعه در مورد قانون اساسی، آشنایی با ادارات عدلی و قضایی، دسترسی به قانون، تأمین عدالت و روش حل و فصل اختلافات از طریق شوراهای اصلاحی، خواهند داشت. برنامه های آگاهی عام آگاهی در ۷۵٪ ولسوالی ها توسط امریت آگاهی عامه حقوقی وزارت عدلیه جهت رعایت تساوی زن و مرد (جندر) حین استخدام کارمندان آگاهی عامه حقوقی، حق اولویت به خانم هایی است که دارای تحصیل و تخصص در رشته حقوق، فقه و قانون باشند.

وزارت عدلیه اولین مرکز منابع (ResourceCenter) آگاهی حقوقی را ایجاد نموده است که مواد حقوقی تهیه شده در این مرکز حد اقل برای آموزش حقوقی ۳۵٪ افراد بی سواد و کم سواد جامعه مفید می باشد. این مواد شامل موضوعات حقوق اساسی، رابط آگاهی اسلام و حقوق بشر، حقوق زنان و اطفال، وظایف و صلاحیت های ادارات حقوقی و ادارات پولیس، نحو آگاهی دسترسی مردم به محاکم و شیوه آگاهی کار قضات، خرنوالان و وکلای مدافع و اساسات حل و فصل منازعات از طریق شوراهای اصلاحی می باشد.

هر کارمند مبلغ آگاهی حقوقی، در مرکز و ولایات مکلف است سالانه حد اقل ۲۴ برنامه آگاهی حقوقی را برای زنان، اطفال، ملا امامان مساجد و متنفذین محل و عام آگاهی مردم دایر نماید  
برای تمام کارمندان آگاهی حقوقی آموزش های معیاری و مناسب به قرار ذیل فراهم خواهد گردید:

(۱) برنامه هایی در مورد موضوعات حقوقی و حقوق بشر مثل حقوق زنان و اطفال، اساسات میانجیگری، حل دعوا و طرز تحصیل حقوق برنامهمه ای در مورد شیوه آگاهی برنامه ریزی برای آموزش مردم و نحوه ارائه معلومات حقوقی به مردم.

ادارات مربوط وزارت عدلیه جلسات منظمی را برای آرائی آگاهی عامه حقوقی برای وزارت امور داخله بخصوص ادارات پولیس، وزارت امور زنان و سایر ادارات و مؤسسات دولتی و غیر دولتی با نظرداشت اهمیت ساح آگاهی آنها و تأکید به رعایت و حمایت از حقوق بشر، حقوق اساسی اتباع و احکام قانون طرز تحصیل حقوق دایر می نماید. ادارات مربوط وزارت عدلیه جلسات منظمی را به همکاری سازمان ها ... داده درص ۲

## د فیصلی ابلاغ

د دغه قانون د دري دیرشمي ماده په اساس .

- (۱) د اطفالو د اختصاصي محکمي قاضيان د طفل ، شاهدانو ، قانوني ممثل ، خرنوالي ، مدافع وکیل ، د پوليز خدمتونو د اختصاصي موسسو کارکوونکو او داهل خبره و د نظريو له اوريدو وروسته خپله فیصله د طفل په وړاندې (حضور) کې ابلاغوي .
- (۲) که چیري محکمي ته ثابت شي چې د تر توقيف لاندې طفل پر علیه تورونو په ځاي (وارده) نه دي ، محکمه د هغه په ابله کولو باندې حکم کوي . دغه حکم دمجنې علیه اوزيانمن د حق العبدې ادعا خن ډنه گر ځي . خرنوالي کولي شي د دغه حکم پر علیه د استتياف غوښتنه وکړي پاتی برخ ۲/

## سفير کانادا مقيم افغانستان با وزارت عدلیه ابراز همکاری نمود



روز دو شنبه مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۹ سفير کانادا مقيم افغانستان با خرنوپوه حبيب الله غالب وزير عدلیه ج.ا.ا. در دفتر کارش ملاقات نمود. سفير کانادا ضمن گزارش خود از دیدن زندان قندهار و عده نمود که وزارت عدلیه را در ساحات حاکمیت قانون و عدالت برای همه و همچنان در ساحات تعلیم و تربیه پولیس مسلکی همکاری مینماید. سپس موصوف از وزیر عدلیه کشور خواست تا نیازمندی های میرم وزارت عدلیه را برشمارد تا کشور کانادا بتواند در آن موارد وزارت عدلیه را همکاری نماید.

بعداً وزیر عدلیه کشور افزود که: ما در نظر داریم درچوکات ریاست تقنین وزارت عدلیه یک واحد ترجمه را ایجاد نمایم تا از این طریق مشکلات ترجمه اسناد تقنینی حل گردد چرا ما کدر درست که به طور استتدرد اسناد تقنینی را ترجمه نمایم نداریم و اسناد تقنینی در سایر ارگانها غلط و بی کیفیت ترجمه میگردند همچنان در نظر داریم که در ریاست امور قانونگذاری یک کمیته تسوید قوانین را ایجاد نمایم تا تسوید قوانین با معیار های عالی حقوقی

و قانونگذاری در خود وزارت عدلیه صورت گیرد و در این قسمت نیاز به جذب و تربیه کدر های مسلکی داریم بناء ما خواهان همکاری شما در ساحات مذکور میباشیم.

## بدادند عرف ناپسند

یکی از موارد ناپسندی که در بعضی مناطق کشور ما اتفاق می افتد بدادند زن می باشد. بد دادن به عملی گفته می شود که برائرتزاع های ذات البینی ودرگیری های آنان، کسی یا کسانی کشته می شوند. بزرگان وریش سفیدان طرفین دورهم جمع شده و به منظورازبین بردن کینه و نزاع های بیشتر، زنی را از خانواده قاتل به خانواده مقتول دربدل قتل، به «بد» می دهند. تا به دین وسیله دست ازانتقام جوئی بکشند تجربه های تاریخی دربخش های مختلف کشورما نشان داده است که این امرنه بلکه موجب اعمال خشونت تنها توانسته

موجب کاهش خشونت وانتقام جوئی بین اقوام گردد

بر زن به بد داده شده می گردد زیرا خانواده مقتول تمام عقده های خویش را با اعمال خشونت های جسمی و روانی بر وی فرو می نشانند. در واقع زن به عنوان قربانی تخطی دیگران مورد خشونت قرار می گیرد که این عمل، سخت نادرست و غیرانسانی است. ازهمین جاست که قانون جزاء با تاسی ازآموزه های شریعت مقدس اسلام، بد دادن را ناجایزاعلام کرده و برای مرتکبین مجازات تعیین نموده است. چنانچه ماده (۵۱۷) قانون متذکره تصریح میدارد: «۱- شخصی که زن بیوه یا دختری را که سن هجده سالگی را تکمیل نموده باشد، به خلاف رضا و رغبت وی به شوهردهد حسب احوال به حبس قصیرمحکوم می گردد. اگرچرم مندرج فقره فوق به شکل بد دادن باشد، مرتکب به حبس متوسط که ازدوسال بیشترنباشد، محکوم می گردد.»

# معرفی قانون نظارت....

دست رسی به عدالت را برای مردم مساعد و محیا می گردد. فصل اول این قانون در رابطه به اهداف، تعارف فساد اداری، اداره مسوول، نام اختصاری، استقلالیت، ساحه تطبیق مطالب آورده شده است. قانون نظارت بر تطبیق ستراتیژی مبارزه علیه فساد اداری در روشنی احکام مندرج ماده هفتم، جزء (۳) ماده هفتاد و پنجم و ماده یکصد و چهل و دوم قانون اساسی افغانستان و رعایت میثاق ملل متحد علیه فساد اداری به منظور تنظیم امور مربوط به تنظیم امور مربوط به که قبلا نامزد شده بود

عروسی نمود و بعدا فامیل (ن) نامه درخانه مایان هجوم آورده و با اخطارهای مکرر پدرم را تهدید نمودند. من آن وقت ۶ ساله بودم از پدرم تعهد گرفتند که دختری خود را به عوض (ن) نام به بد بدهد بزور یک قطعه خط را بالای پدرم تحریر نموده و جبراً امضا و شصت پدرم را گرفته بودند حالا که صنف ده مکتب هستم و سن قانونی خود را تکمیل نموده ام نمی خواهم که قربانی کاکایم شوم .

از شروع عریضه مسمات مذکوره به تاریخ ۱۳۸۹/۱/۱۶ عنوانی ریاست عدلیه عارض و ادعا نموده است که بعد از یک سلسله اجراء ابتدائی و معلومات دقیق از

اهالی گذر موضوع غرض تصمیم شرعی بتاریخ ۱۳۸۹/۱/۲۲ بریاست محکمه احوال شخصیه ولایت ارسال شده اما تاحال از طریق مقامات قضائی کدام تصمیم اتخاذ نگردیده که به ریاست محکمه احوال شخصیه ذریعه مکتوب شماره (۸۹) مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۷ خویش موضوع را به شورای محترم علما شیعه محول نموده است . که یک فسخ نامزادی در طی مدت (۱۰) ماه کدام اجراءات و تصامیم قضایی و شرعی از طرف محاکم اتخاذ نگردیده که قضایا واقماً دامن گیر فامیل های محترم گردیده که باعث نگرانی بوده است.

# وزارت عدلیه

## استراتیژی ملی آگاهی حقوقی

و مؤسسات غیر حکومتی داخلی و خارجی دایر و از کمک های آنها جهت تدویر برنامه های آموزش حقوقی برای کارمندان آگاهی عام و حقوقی استفاده می کند.

**سایر نتایج متوقعه**

بهبود حقوق بشری کلیه شهروندان کشور بخصوص زنان، اطفال، معلولین و معیوبین. افزایش احترام و بردباری میان اقوام و فرهنگ های مختلف در کشور. جلب اعتماد افراد جامعه به سیستم حقوقی کشور با عرض و بهتر خدمات حقوقی. اهداف عمومی

**هدف ۱:** افزایش آگاهی حقوقی افراد جامعه (زنان، مردان و اطفال) نسبت به قوانین به منظور دسترسی بهتر آنها به عدالت. تأثیر مردم نسبت به حقوق قانونی خویش و نحو و دسترسی به آن و طرز مراجعه به ادارات عدلی و قضائی معلومات کافی نداشته که فقدان آگاهی حقوقی تأثیرات منفی فراوانی روی کیفیت زندگی آنها وارد می نماید. بزرگترین تأثیر احتمالی فقدان آگاهی حقوقی پایمال شدن حقوق مثبت آنها می باشد. زیرا در صورت عدم آگاهی حقوقی نمی توانند از حقوق حقه شان در ارگان های عدلی و قضایی به درستی دفاع نمایند که در نتیجه، دسترسی به عدالت برای آنها ناممکن می گردد. بنابراین، مردم باید از حقوق شان آگاه شوند و بدانند که چه نوع

حقوقی توسط قانون اساسی، سیستم حقوقی و مجریان قانون به شمول محاکم، خرنوالان، وکلای مدافع و پولیس

پشتیبانی و حمایت می شود. برنامه آگاهی حقوقی باید طوری طرح و ارائه گردد که به مخاطبین اصلی آن در منازل، مکاتب یا محلات تجمع مردم از طریق افراد منتفذ محلی، علما، ملا امامانمساجد، معلمان، استادان، محصلان، نمایندگان منتخب، مؤسسات و رسانه ها برسد.

**برنام و عمل**

تهیه برنام و عمل مطابق استراتیژی به منظور دستیابی به هدفمتذکره:

تنظیم فعالیت های آگاهی عام و حقوقی از طریق کارمندان مؤظف در تمامی ولایات و ولسوالی هایی که در آن ادارات وزارت عدلیه وجود دارد، تهیه و پخش پیام های آگاهی عام و حقوقی از طریق کلیپ های رادیویی، تلویزیونی، سی دی، دی وی دی و سایت انترنتی در سراسر کشور، تدوین و نشر پیام های حقوقی از طریق رسانه های همگانی و مواد چاپی مانند روزنامه ها، مجلات، پوسترها، بروشورها، بیلبوردها، جزوه ها، فلیپ چارت ها و غیره، تدوین برنامه های آموزشی حقوقی و نحو و ارائه آگاهی حقوقی برای وکلای مدافع، قضات، خرنوالان، پولیس، علما، ملا امامان مساجد، معلمین مکاتب پسرانه و دخترانه، کارمندان ادارات و مؤسسات دولتی و غیر دولتی، بزرگان و منتقدان محل ... ادامه دارد

# محازات ساد ارتکاب جرم است

آن را با تمام وجود تحمل کند. قانونگذار با وضع و اجرای مجازات ترس و بیم در دل مردم پدید می آورد تا بدین سبب نیز بر پیشگیری از وقوع جرم تلاش نماید.

اهداف مجازات:

همانطوریکه بیان شد، هدف کلی از مجازات، جزا دادن مجرم و پیشگیری از وقوع جرم و تکرار آن است؛ برخی از مهمترین اهداف مجازات را می توان چنین بیان کرد:

۱- ترساندن: یکی از دلایلی که در انتخاب مجازات ها با توجه به نوع و شدت و خفت آن توجه دارد ایجاد هراس برای مردم است. به باور اکثر جرم شناسان و حقوقدانان، ترس از مجازات های سنگین و کیفر مجرمین، مجرمان احتمالی را از فکر های مجرمانه منصرف می نماید و این خود موجب جلوگیری از وقوع افعال مجرمانه می گردد. اما برخی دیگر از حقوقدانان بر این عقیده اند که در وضعیت کنونی جوامع بشری این هدف مورد تردید و شک است، چرا که شرایط و اوضاع اجتماعی و دیگر عوامل سبب بروز افعال مجرمانه می گردند.

۲- جزا دادن: مجازات شخص مجرم از گذشته ها تاکنون خوف و وحشتی در دل اشخاص مجرم پدید آورده است. به باور مردم تا زمانی که مجرم به سزا و کیفر اعمال خود نرسد عدالت نیز اجرا نشده است و مقتضای عدالت در مورد شخص مجرم، جزا دادن و مجازات اوست. چون مجازات با خصوصیت آزار دهنده همراه است، با اجرای مجازات کسانی که از ناحیه مجرم آسیب دیده اند بنحوی از انتقام نیز دست کشیده و اجرای کیفر و مجازات توسط حاکمیت را در واقع تمثیل اراده خویش می پندارند. همین کیفر و مجازات است که سبب می گردد اشخاص از قصد اعمال مجرمانه دست بردارند.

۳- اصلاح و تربیت: به باور برخی جرم شناسان مجازات و کیفر دادن شخص مجرم معمولاً چون با فشار روحی و جسمی بر شخص مجرم بروز می یابد سبب می گردد که در رفتار آینده او تغییراتی بوجود آورد و به اصطلاح او را تنبیه نماید. محبوس ماندن شخص مجرم و دور نگه داشتن او از آزادی عمل و به فکر رفتن او سبب ساز

پشیمانی و ندامت است. البته این نظریه نیز از سوی بسیاری از جرم شناسان مورد سوال واقع شده و گفته اند که چگونه می توان اخلاق و رفتار یک شخصی که خود را با جامعه ناهماهنگ ساخته تغییر داد؟ اما بدون شک اگر شخص مجرم، مجازات و کیفر عمل خویش را نبیند نیز نمی توان اصلاح و تربیت او و تغییر رفتار او را انتظار داشت.

### انواع مجازات در قانون جزا:

- در قانون جزای افغانستان مجازات را سه نوع ذکر کرده است:
- اعدام، حبس و جزای نقدی. بصورت مختصر هر یک از این مجازات ها را بیان می داریم:
- ۱- اعدام: مجازات اعدام مجازاتی استثنایی و شدید ترین نوع مجازات است که در مواردی خاص مطابق قانون قابل اجراست. بر طبق ماده ۹۸ قانون جزا، مجازات اعدام عبارتست از « آویختن محکوم علیه به دار تا وقت مرگ.» اما مطابق به فرمان تعدیل مجازات اعدام ( مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۳)، اعدام در افغانستان به صورت تیرباران اجرا می گردد.
- ۲- حبس: مواد ۹۹ الی ۱۰۲ قانون جزا به موضوع حبس پرداخته است. مطابق قانون جزا حبس بر چهار نوع است:
  - حبس دوام: ۱۶ تا ۲۰ سال،
  - حبس طولی: ۵ تا ۱۵ سال،
  - حبس متوسط: ۱ تا ۵ سال،
  - حبس قصیر: ۲۴ ساعت تا یکسال.
- نکته ای را که باید مورد توجه قرار داد اینکه مطابق به قانون، محاسبه حبس یک شخص از تاریخی شروع می گردد که او حبس یا توقیف گردیده است. یعنی مدت توقیف نیز جزء مدت حبس محسوب می گردد. این نکته در ماده ۱۰۳ قانون جزا به صراحت بیان شده است.
- ۳- جزای نقدی: مطابق ماده ۱۰۴ قانون جزا، جزای نقدی « مکلف ساختن محکوم علیه به پرداخت مبلغ محکوم بها به خزانه دولت » است. حداقل و حداکثر جزای نقدی به حکم قانون تعیین می گردد مگر اینکه در قانون طور دیگری تصریح گردیده باشد؛ ( ماده ۱۰۷ قانون جزا ). مطابق ماده ۱۰۵ و ۱۰۶ قانون جزا، جزای نقدی به پیسه افغانی تعیین می گردد، و حداقل جزای نقدی از پنجاه افغانی کمتر بوده نمی تواند.
- در اخیر باید گفت که تعیین و میزان مجازات برطبق احکام قانون از صلاحیت محکمه رسیدگی کننده به جرم است. ولی تصمیم محکمه نمی تواند خارج از صلاحیت و حدودی باشد که قانون تعیین کرده است. در قانون جزا در هر موردی که به جرمی اشاره شده است میزان جزای آن نیز در قانون پیش بینی شده است.

## جایگاه آزادی بیان در

چنانچه دیدیم قانون اساسی به حق آزادی بیان اشاره نموده است. و به نحو مطلق و بدون هیچ قیدی تصریح کرده است که: « آزادی بیان از تعرض مصون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، با رعایت احکام مندرج این قانون اساسی اظهار نماید.» آزادی بیان به شمول حق دریافت و پخش اطلاعات، حق مردم افغانستان است که توسط قانون اساسی و قوانین بین المللی تضمین شده است. این حق در همه قوانین و اجراءات از سوی حکومت مورد احترام و حمایت قرار گرفته است. مصونیت و امنیت خبرنگاران و فعالان حقوق بشر و جامعه مدنی در صدر اولویت های نهادهای مسوول حکومتی بوده است. کشور ما در چند سال گذشته در بخش آزادی بیان پیشرفت ها و دستاوردهای چشمگیری داشت. سطح نشرات رادیویی که در زمان طالبان در حدود پنج در صد قلمرو افغانستان را می پوشانید به اساس آخرین سروی به ۸۳ درصد ارتقا یافته و نشرات تلویزیون که در زمان حکومت طالبان وجود نداشت تا کنون ۵۰ درصد قلمرو افغانستان را تحت پوشش قرار می دهد. سطح پوشش نشرات تلویزیونی از کابل به ولایات و حتی به کشورهای اروپا و امریکا از طریق قمر مصنوعی گسترش یافته است. شبکه FM رادیو در ۳۴ ولایت افغانستان ایجاد شد و بزودی نشرات خارجی رادیوی ملی افغانستان به زبان های انگلیسی، عربی و اردو آغاز خواهد گردید و تا چهار سال آینده حجم نشرات رادیویی به ۹۶ درصد و نشرات تلویزیونی به ۷۵ درصد ارتقا یابد.

با استفاده از توسعه و رشد آزادی بیان، ۷۰۰ جواز نشریه های چاپی، ۲۵ آژانس خبر رسانی، ۱۴ مؤسسات فرهنگی، یک شرکت تبلیغاتی، هفت مرکز آموزشی روزنامه نگاری، ۴۵ دستگاه کیبلی در مرکز و ولایات و ۳۲ دارالتلرجمه که در مجموع ۹۲۳ جواز می شود، اجرا شده است. ده ها شبکه تلویزیونی و چینل های رادیویی در کابل و ولایات نشرات دارند. موجودیت رقم بالای رسانه ها باعث گردیده است تا نهادهای صنفی متعددی نیز در عرصه رسانه ای وجود داشته باشد. در کابل چندین اتحادیه خبرنگاران وجود دارد. در ولایات نیز نمایندگی هایی از اتحادیه های مستقر در کابل و یا اتحادیه های محلی خبرنگاری موجود است که در عرصه ایجاد هماهنگی و بهترسازی فعالیت های رسانه ای به فعالیت می پردازند. در نتیجه در می یابیم که آزادی بیان یکی از حقوق اساسی شهروندان است. که این مفهوم از نظر موضوعی مربوط به علم حقوق اساسی است و از نظر طبقه بندی جزء حقوق سیاسی افراد بوده است. از آنجا که نظام سیاسی کشور ما متکی به قانون اساسی مبتنی بر حقوق فردی است، حق آزادی بیان یکی از حقوق ذاتی، دایمی، سلب نشدنی، همگانی افراد این کشور است.

منابع و ماخذ:

- ۱- قانون اساسی افغانستان شماره (۸۱۸) عقرب ۱۳۸۳.
- ۲- سایت مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

## د فیصلی ابلاغ

### محاکمی په غونډو کې

#### گ ډون:

سرپرستی حق لري . پدې معنی چې متهم ته جزا نه ورکوي او والدین ، مور او پلار یا هغه شخص ته چې د ماشوم د سرپرستی حق لري وسپارل کېږي او لیکني تعهدخلي چې ماشوم په راتلونکي کې دا ډول جرم ( عمل ) ونه کړي .

۸- د تر حجز لاندې نیولو لپاره د اطفالو د اصلاح او روزني مرکزونو ته لې رول .

#### د حکم صادرولو په وخت کې د معلوماتو په پام کې نیول :

د اطفالو د اختصاصي محکمې قاضیان د حکم د صادرولو په وخت کې لاندې ټکي په پام کې نسي .

۱- سن ، د زوي ږیندي ور ځ ، میاشت او کال .

۲- د روحي سطحې پر مختیا .

۳- شخصیت او لیاقت .

۴- د جرم د ارتکاب علتونه او انگیزې .

۵- د جرم د ارتکاب په وخت کې د ښوونې سطح .

۶- د جرم د ارتکاب په وخت کې د ژوندانه د چاپیریال شرایط .

۷- د جرم شدت او خفت .

۸- جرمي سابقه .

۹- د جرم د ارتکاب په وخت کې او له هغه نه وروسته د سلوک ډول .

۱۰- د جرم ډول ، شاهد ، وسایل ، قصد ، زمان او امکان .

۱۱- زیانمن شخص ته د ور اوښوونو زیانونو اندازه .

۱۲- د جرم د شریکانو ، عاملینو او محرکینو شته والي .

۱۳- نور هغه حالتونه چې د جزا په ټاکلو کې اغیزمن وکړي .

#### لیکلي ژمنه اخیستل :

د دغه قانون د اووه دیرشمې ماده په اساس .

۱- که چیرې د محکمې د حکم په اثر ، قانوني ممثل ته وسپارل شي ، هغه مکلف دي د طفل د سلوک او چلند څخه څارنه وکړي او څارنوال په دې هکله لیکلي ژمنه اخلي .

۲- که چیرې د طفل قانوني ممثل خپلې د ندي د ماشوم په وړاندې د لیکل شوي ژمني مطابق په صحیح صورت سره تر سره نه کړي ، محکمه واک لري چې بل ممثل په موقت ډول سره وټاکي .

۳- کله چې طفل د اتلس کلني سن تکمیل کړي د ممثل د مقررولو ضرورت نشته ځکه د ماشوم د اهلیت سن تکمیل شوي د دغه میعاد څخه وروسته ماشوم ، ماشوم نه ده .

دغه قانون د اته دیرشمې ماده په اساس . که چیرې د قضيې د څېړني په وخت کې غیر عادي په نظر راشي ، څارنوالي او محکمه کولای شي د قرار په صادرولو هغه د تشخیص او درملني لپاره اړوند ، رواني روغتیايي موسسو ته وروپېژني :

دغه قانون د څلوردیرشمې ماده په اساس .

(۱) طفل ، قانوني ممثل ، مدافع وکیل و حقوقي مساعد ، شاهدان ، قضائي هنیث ، مجني علیه او څارنوال د محاکمی په غونډه کې گ ډون کولای شي که چیرې د قانوني ممثل حضور د طفل په مصلحت نه وي یا د محکمې د بهیر د خلال موجب وگر ځي ، محکمه کولای شي د محاکمی له غونډې څخه د هغه د ویستلو امر وکړي .

(۲) محکمه کولای شي د طفل د روزني او موسایني په چارو کې مسلکي او اهل خبره و شخص ته اجازه ورکړي تر څو د محاکمی په غونډه کې گ ډون وکړي .

(۳) محکمه نه شي کولای هې څ شخص د طفل د روحي وضعیت د پرمختیا او دهغه د شخصیت او استوگني د چاپیریال په هکله د معلوماتو د پراندي کولو په اړه په محکمه کې د شهادت له ورکولو څخه منع کړي .

#### تصمیم نیول :

دغه قانون د پن ځه دیرشمې ماده په اساس :

محکمه واک لري د تورن طفل په هکله د حالاتو په نظر کې نیولو سره یو له لاندې تصمیمونو څخه نیسي .

۱- د ټولنیزو خدمتونو په ترسره کولو باندې مکلف کول . یعنی د ماشوم مکلف کول خدمتونه ته که نهال شاني یا د معلوم ځای پک ساتنه او داسي ودد جزا په وړاندې .

۲- د ټولنیزو خدمتونو موسسو ته لې رول . لکه اړولایتام ، دارالمساکین ، پرورشگاه (روزنتون) وداسي نورو ځایونو ته .

۳- متهم ته د خطاري صادرول ، تر څو د ماشوم د ویري او د قانون څخه د تخلف نه کولو بېب وگر ځي . د مثال په توگه : متهم ته ووتل شي که چیرې د دویم ځل لپاره د دا رنگه تخلف مرتکب شوي د دویمې تخلفي جزا څخه بر ځیره د اولي تخلف ، جزا هم عملي کيږي .

۴- د محکمې ځن ډول : پدې معنی چې عدلي تعقیب ئي معلق شي او محکمه د ته موقع او وخت وکړي که چیرې په معلومه اوتعین شوي بوده کې د تخطي مرتکب نه شو محکمه قضائي تصمیم نه نیسي د مجازات څخه پرته د ماشوم حال اصلاح کيږي .

۵- د مجازاتو مشروط تعلیقول : پدې معنی چې محکمه په فیصلی کې جزا تعین ، اما تطبیق شوي ه وي ، تعلیق کيږي .

۶- په کور کې حجزول :

پدې معنی چې محکمه په حجز باندې حکم کوي اما متهم مور او پلار ته وسپارل شي او د والدینو څخه تعهد اخیسته کيږي چې په دغه موده کې د بل جرم مرتکب نشي . داچې د حجز موده په کور کې د خپل مور او پلار سره ترسره کوي .

۷- یو له والدینو یا هغه شخص ته ئي سپارل چې د هغه د

## جلسه فوق العاده شورای...

شده اند و یا حجز گذشته به حال شان کافی دانسته شده است توسط څارنوالی به نسبت عدم ارائه ضامن، مشکل کمبود معلمین و آموزگاران حرفه، مشکل عدم دقت در تعیین سن اطفال و معرفی اشخاص کلان سال به حیث طفل، عدم تطبیق نصاب تعلیمی معارف و مشکلات تعلیم و تربیه اطفال تحت حجز از ناحیه کمبود معلمین، معلمین سپورت، کتب و مواد درسی مطابق تفاهمنامه بین وزارت عدلیه و معارف، مشکل ازدیاد تعداد اطفال در مراکز اصلاح و تربیت اطفال خصوصاً مرکز اصلاح کابل و عدم جلوگیری از توقیف قبل از محاکمه مطابق قانون رسیدگی به تخلفات اطفال و سایر موضوعات پیشنهادی بحث صورت گرفت و به منظور رفع آنها تصمیم لازم اتخاذ شد.

## بدادن عرف...

همچنان در ماده بیست پنج قانون منع خشونت علیه زن ذیلاً تصریح گردیده است:

۱- شخصی که زن را به نام بد دادن به نکاح بدهد یا بگیرد مرتکب، حسب احوال به حبس طویل که از ده سال بیشتر نباشد محکوم می گردد.

۲- درحالت مندرج فقره یک این ماده اشخاص ذیدخل شاهد وکیل مصالح وعاقدهریک حسب احوال به حبس متوسط محکوم و عقد نکاح درصورت مطالبه زن بد داده شده مطابق احکام قانون فسخ می گردد. به طورمثال :

قضیه خانمی مسکونه یکی ازولایات سمت شمال که قربانی چنین مورد ناپسندی گردیده قرار شرح ذیل تحریر می گردد:

خانم مذکوره ذریعه عریضه مطبوع خویش علیه مردی (ل) ولد (أ) چنین ادعا نموده است:

این جانب مسمات (ل) نامه بنت (أ) که فعلاً درسن هجده سالگی قراردادم و سالهای قبل که بنده ۶ سال داشتم کاکایم با مسمات (ن) نامه مسکونه ولسوالی (....) نامزاد شده بود و مادر(ن) نامه طویانه گزاف بین

آنها تعیین شده بود. آنرا ناچیزدانسته خواست تا (ن) نامه را به شخص دیگری به عقد نکاح درآورد ناگزیر(ن) نامه ازخانه فرارنمود و با کاکایم که قبلاً نامزاد شده بود عروسی نمود و بعداً فامیل

بنتاریخ ۱۳۸۹/۱/۲۲ بریاست محکمه احوال شخصییه ولایت ارسال شده اما تاحال از طریق مقامات قضائی کدام تصمیم اتخاذ نگردیده که به ریاست محکمه احوال شخصییه ذریعه مکتوب شماره (۸۹) مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۷ خویش موضوع رابه شورای محترم علما شیعه محول نموده است . که یک فسخ نامزادی درطی مدت (۱۰) ماه کدام اجراء و تصمیم قضایی وشرعی ازطرف محاکم اتخاذ نگردیده که قضایا واقعاً دامن گیرفامیل های محترم گردیده که باعث نگرانی بوده است.

## حقوق اطفال متخلف از...

بالاخر از دوازده سال و کمتر از هجده سال مرتکب جرم جنحه به ممثل قانونی و اقارب او با اخذ ضمانت.

- تسلیمی طفل مذکور به موسسات آموزشی و پرورشی و مراکز اصلاح و تربیت در صورت فقدان ممثل یا اقارب قانونی.

- پیشنهاد حجز طفل بالاتر از دوازده سال که مرتکب جرم جنایت شده است به محکمه و اخذ اجازه آن.

- میانجیگری و تلاش برای مصالحه میان طفل و ممثل قانونی او با متضرر از جرم در غیر مورد ارتکاب جنحه یا جنایت، در صورت حصول به توافق میان ممثل قانونی طفل متضرر از جرم څارنوال می تواند از ارسال صورت دعوی به محکمه خودداری کند

## وضعیت حقوقی...

های تشکل های تجارتي و صنفی و با سهامی شدن در شرکت های مذکور از منافع جامعه حمایت می کنند. در کشور ما نیز از گذشته ها مقوله شرکت ها مورد توجه مردم و دولت ها بود. وجود شرکت های متعدد تجارتي در کشور بیانگر توجه به این امر است. در قانون تجارت شرکت های متعددی پیش بینی شده است و در سال های اخیر نظر به مطرح شدن مباحث

جدید و گسترده در حقوق شرکتها، قانون شرکت ها بصورت جداگانه تدوین شده به نشر رسيد. چهار نوع شرکت سهامی، شرکت محدود المسوولیت، شرکت تضامنی و شرکت مختلط در این قانون جدید پیش بینی شده است اینک در این نوشتار بصورت مختصر به بیان و بررسی وضعیت حقوقی شرکت سهامی با توجه به قانون شرکت های سهامی می پردازیم. قبل از

وارد شدن به بحث اصلی نکته ای که باید در ابتدا متذکر شویم این که، با نافذ شدن قانون شرکت های سهامی و محدود المسوولیت و نشر آن در جریده رسمی شماره ۹۱۳، مورخ ۱۰ دلو ۱۳۸۵، احکام مربوط به شرکت های سهامی و محدود المسوولیت مندرج قانون تجارت افغانستان و قانون مدنی و هر قانونی که مخالف یا متناقض با احکام این قانون باشد

ملغی شده است. شرکت سهامی شرکت تجارتي است که سرمایه آن معین و منقسم به سهام بوده و اندازه مسوولیت هر شریک به اندازه سهم آن محدود می باشد. با توجه به تعریف فوق که در بند اول ماده چهارم قانون شرکت های سهامی و محدود المسوولیت بیان شده است می توان گفت شرکت سهامی شرکتی است که دارای شرایط و ویژگی های ذیل باشد: ادامه در ص/۳

## آگاهی حقوقی

صاحب امتیاز: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان  
مدیر مسوول: قانونیال محمد نسیم (برنا) رییس عمومی حقوق مرکز  
سر دبیر: دردانه فضائلی  
هیأت تحریر: عبدالرحمن عظیمی، فیض الله خواجه امانی، سید محمد رضا فخری، گلالی سنکر خیل عزیز و دوست محمد عارف  
آدرس: کابل، وزارت عدلیه ریاست عمومی حقوقی مرکز آمریت آگاهی عامه حقوقی  
دیزاین: احمد خالد جمیلی : kasrajamily@yahoo.com  
آدرس انترنتی ما: www.moj.gov.af پست الکترونیکی: agahi.hoqqi@gmail.com

# AgahiHoqqi

Publication organ for Ministry of Justice

۷۴ ۳۰ حمل ۱۳۹۰ \* شماره سال پنجم \* ۲۸ April ۲۰۱۱

## حقوق اطفال متخلف از قانون در جریان تعقیب عدلی

### تحقیق جرایم طفل:

تحقیق جرایم اطفال از صلاحیت حارنوالی اختصاصی اطفال است، حارنوالی اطفال اختصاصی و بمنظور تحقیق از اطفال است. منظور از اختصاصی بودن این حارنوالی، مسلکی و خبره بودن آن در امور اطفال و توانائی توجه به نیازهای آنان است. نکته مهم در خصوص وظایف حارنوالی اختصاصی اطفال اینست که مطابق فقره (۴) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اطفال، حارنوال اختصاصی اطفال نمی تواند مستقیماً اقدامات قانونی

علیه اطفالیکه مرتکب جرم شده اند آغاز

، مگر اینکه شخص یا مرجعی در این

رابطه به حارنوالی شکایت تحریری را ارایه نمایند.

حارنوالی اختصاصی اطفال بر اقدامات پولیس نظارت فائقه دارد و می تواند نسبت به آزاد کردن طفلیکه پولیس توقیف کرده است اقدام نماید. همچنین پس از دریافت اوراق محضر و معلومات از پولیس حارنوالی اختصاصی اطفال مدت یک هفته وقت دارد که به تکمیل دوسیه اقدام کند، در صورتیکه دوسیه در مدت

مذکور تکمیل نگردد حارنوال اختصاصی اطفال می تواند از محکمه اطفال تا سه هفته دیگر تقاضای تمدید مهلت را نماید. در این صورت محکمه اختصاصی اطفال باید در ظرف (۲۴) ساعت تصمیم خود را به اطلاع حارنوال اختصاصی اطفال برساند. اگر طفل تحت توقیف باشد علی رغم موافقه محکمه به اعطا فرصت حداکثر سه هفته جهت تکمیل صورت دعوی، طفل باید آزاد شود. ادامه درص ۳

### پس از مرحله تحقیق وظایف مهم حارنوال عبارت

اند از:- تصمیم گیری در مورد وجود و عدم وجود دلایل

الزام محاکمه طفل.

- ارایه صورت دعوی به محکمه در صورت وجود دلایل الزام محاکمه طفل.

- تشکیل دوسیه مربوط به خصوصیات و ویژگی های شخصیتی طفل.

• سپردن طفل متخلف که کمتر از ۱۲ سال دارد به اقارب قانونی یا ممثل او.

همچنان حارنوال اختصاصی اطفال طبق احکام قانون دارای اختیارات ذیل نیز میباشد:

- اخذ اجازه از محکمه جهت سپردن اطفال بالاتر از دوازده سال و کمتر از هجده سال مرتکب جرم جنحه به ممثل قانونی و اقارب او با اخذ ضمانت.

- تسلیمی طفل مذکور به موسسات آموزشی و پرورشی و مراکز اصلاح و تربیت در صورت فقدان ممثل یا اقارب قانونی.

- پیشنهاد حجز طفل بالاتر از دوازده سال که مرتکب جرم جنایت شده است به محکمه و اخذ اجازه آن.

- میانجیگری و تلاش برای مصالحه میان طفل و ممثل قانونی او با متضرر از جرم در غیر مورد ارتکاب جنحه یا جنایت، در صورت حصول به توافق میان ممثل قانونی طفل متضرر از جرم حارنوال می تواند از ارسال صورت دعوی به محکمه خودداری کند

## محازات ساد ارتکاب

زمانیکه اشخاص مرتکب جرم می شوند یعنی رفتار و عمل خلاف قانون و خلاف نظم و امنیت اجتماع را انجام می دهند، دولت وظیفه دارد مطابق به قوانین و مقررات و با شیوه های مناسبی که در قانون پیش بینی شده است، شخص مجرم را به مجازات برساند. با اجرای مجازات، به دیگر شهروندان نیز بطور ضمنی این اخطار را بدهد که هر جرمی پیامد خود یعنی مجازات را برای مرتکبان به همراه دارد تا با این عمل از وقوع و تکرار جرم نیز در اجتماع جلوگیری نماید.

به باور اکثر جرم شناسان، مجازات لازمه اصلاح و تربیت مجرم است و نقش پیشگیرانه ای نیز در جلوگیری از وقوع و تکرار جرم دارد. در واقع مجازات سزاوار شخصی است که جرم را مرتکب گردیده و از این ناحیه به اشخاص و اجتماع آسیب وارد نموده است. بنابراین هر گاه یک شخص مرتکب جرم گردید و فعل مجرمانه او مطابق به قانون به اثبات رسید، محکمه برای وی مجازاتی را طبق قانون تعیین می نماید. ادامه درص ۲ و نهادهای اجرای احکام نیز به اجرای مجازات او می پردازند.

مجازات در واقع، عذاب و رنجی است که شخص مجرم باید

## معرفی قانون نظارت بر تطبيق استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری

قبل از نشر این قانون به صورت پراکنده در مورد فساد اداری مطالبی در نشرات چاپی و میدیایی به نظر می رسید که در تعاریف هر کدام از دیدگاه خاصی موضوع فساد اداری را به بررسی می گرفتند. اما این قانون برای اولین بار تعریف مشخصی از فساد اداری را ارائه و موارد آنرا قانوناً تثبیت نموده است فساد اداری در کشور ما یکی از مشکلات عمده بوده و نظام اداری را به چالش های گوناگون مواجه ساخته است. به طوریکه باعث ایجاد مشکلات زیادی در جامعه گردیده است. فساد اداری همانند یک بیماری باعث رکود سیستم اداری می گردد. بدیهی است تا زمانی که ریشه های بیماری شناسایی نشود، هر درمانی بی نتیجه خواهد بود.

روی این اصل دولت جمهوری اسلامی ما قانون مبارزه علیه فساد اداری در (۵) فصل و (۲۲) ماده به تاریخ ۸ اسد سال ۱۳۸۷ نشر و نافذ نموده است که هر فصل

آن دارای محتویات و مطالب نهایت ارزنده و دقیق در مورد فساد اداری بوده و مجوز قانونی... ادامه درص ۲

## جایگاه آزادی بیان در قانون اساسی

حق آزادی بیان یکی از مهمترین و بنیادی ترین حق افراد بوده و از زمره حقوق مدنی و سیاسی حقوق بشری است، که در بسیاری از اسناد ملی و بین المللی مورد تاکید و تصریح قرار گرفته است.

مبنای اصلی حق آزادی بیان در کشور ما ماده (۳۴) قانون اساسی است. این اصل مبین «حق آزادی بیان و آزادی عقیده» است. خواستگاه این حق، مبتنی بر حق آزادی فردی است. به این معنا که قانون اساسی کشور ما حق آزادی بیان افراد جامعه را به رسمیت شناخته است.

در نظام های فکری مبتنی بر حق آزادی فردی، حق آزادی بیان یکی از اصولی است که حق افراد را تضمین می کند.

پس، حق آزادی بیان نیز حق دایمی، سلب نشدنی، فراگیر، همگانی و ذاتی شهروندان است. این حق را قانون اساسی به شهروندان کشور اعطا کرده است. در ماده سی و چهارم قانون اساسی تصریح گردیده است: «آزادی بیان از تعرض مصون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، با رعایت احکام مندرج این قانون اساسی اظهار نماید. هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر، بدون ارایه قبلی آن به مقامات دولتی، بپردازد. احکام مربوط به مطابع، رادیو و تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی توسط قانون تنظیم می گردد»... ادامه درص ۲



## جلسه فوق العاده شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال دایر گردید

مطابق ماده سیزدهم قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال و به منظور رسیدگی بهتر به امور عدلی و قضایی، تعلیم و تربیه، صحت و سایر موضوعات اطفال تحت حجز و هماهنگ ساختن فعالیت های ادارات دولتی و موسسات ذیعلقه، جلسه فوق العاده شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۲ به ریاست قانونیال سید یوسف حلیم معین اداری وزارت عدلیه در مرکز باز اصلاح و تربیت اطفال ولایت کابل دایر گردید. این شورا که متشکل از وزیر عدلیه به حیث رئیس و نماینده گان ( ستره محکمه، لوی خارنوالی، وزارت امور داخله، وزارت معارف، وزارت صحت عامه، وزارت امور زنان، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت ارشاد، حج و اوقاف، وزارت اطلاعات و فرهنگ، کمیسیون مستقل حقوق بشر، جامعه مدنی) به حیث اعضا و رئیس عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال به حیث عضو و منشی جلسه می باشد هر سه ماه یک بار تشکیل جلسه میدهد. در ابتدا محمد صدیق صدیقی رئیس عمومی..

مراکز اصلاح و تربیت اطفال از وضعیت تعلیم و تربیه، اعاشه و اباته، امنیت و نارسایی ها در زمینه یادآوری نموده و پیشنهادهای را جهت بهتر شدن امور ارائه داشتند. در اخیر روی موضوعات ذیل بحث صورت گرفت: مشکل عدم سیستم ثبت تولدات، تذکره تابعیت و تعیین تقریبی سن توسط طب عدلی یا صحت عامه ولایات، موضوع بی سرنوشتی اطفالیکه توسط قوای خارجی از ولایات دور دست دستگیر و از طریق خارنوالی امنیت ملی به مرکز اصلاح کابل اعزام میگردند، عدم رهایی اطفالیکه توسط محاکم بری الذمه شناخته